Чурапчыга күн тахсар !

САҢА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

12+

2015 сыл
Муус устар
21
күнэ
оптуорунньук
№ 40
(11050)

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Сүгүрүйэн туран аattыыбыт

70 сыл

ЕГОРОВ ИННОКЕНТИЙ ИННОКЕНТЬЕВИЧ
(1911 –1980 сс.)

Чакыр нэһилиэктиттэн төрүттээх. 1941 сыллаахха дойдутуттан, Молотов аатынан колхоостан сэриигэ ыытыллыыбын.

63-с с. д. 52-с стрелковай дивизиэтэ 2-с батальонугар сэриилэстим. Инники кэрбиигэ Старай Руссаа оройуонугар, Смоленскай уобалас, Ленинград куорат иһин сэриилэрэ кыттыбын.

1943 сыллаахха ыарахаттык бааһырбыт, снаряд оскуолкета сиэйиигэр түһэн уна харацыннан сырдыы эрэ ыраран көрөр буолбут. Сэрии кэнниттэн дойдутугар атаҕын тумсуйан да сиргэтэ сырыттар, 14 сыл почта тайаанчынан үлэлээбит. Алта оҕо ааҕа И.И. Егоров Аҕа дойду сэриитин 1-кы степеһэ уоруһуйаах.

Фонд развития Чурапчинского улуса Олонхо
р/счет 40703810502080000024
ИНН 1430010845
КПП143001001
АКБ АЛМАЗЭРГИЭНБАНК ОАО
к/с 30101810300000000770
БИК 049805770

Быыыр-быыырыыттан саха кэһиитэ кими эмэ көрүстэҕинэ «ээмэх» диэрэ. Ити аана соҕуну истээри ыйытар, ол эбэтэр биилиттиилии эттэххэ, ыраахтан-чугастан сылдьар кэһиитэн информация ыыары этэр тыллара буолар. Ол оннубут хаммыыныар хаалын, бу биһиги үйэбитигэр тиийэ келэн, телевидение арааһа каналлара, интернет бааһыналааһах түрэн оскуоралаа биһиги улууспутугар келбиттэгэн бука бары олус диэн уоруйбут.

Кулун тутар 18 күнүгэр "Сахателеком" дьэпэтэгэр уонна улуус дьаһалтатын аҕатабай сахалыылар оптоволоконнай ситим холбоонуутун уоруулэһэ аһыллыыта буолан аастэ. СР информационнай технологиятын уонна сибээһин министиэрэ А.И. Борисов, «Ростелеком» ААО филиалын дириэктэрэ А.В. Семенов, П.П. Неустроев, Р.Г. Дьячковскай кэпсиэлэр, бэйэлэригэр-бэрэстэбиэлэригэр тэриллэр, үлэ хамыыһыйын кыттаа биилистиилэр. Чурапчы улууһун «Сахателеком» сылаһын дириэктэрэ С.Д. Васильева улуус баһылыыр А.Т. Ноговицыынаа, Сибээс министиэригэр А.И. Борисовка тэриллэ үлэлии, оптоволокно ситимэ холбоонон, нэһилиэк олохтоохторо интернет, телевидение оногун холботорон, туһана олороллорун туһунан толору ис хоһоонноох ыйытыыларынан онорбуо.

Улуус баһылыга А.Т. Ноговицын: «Чурапчы сиригэр-уотугар оптоволокно ситимэ киирэн, үлэлээн эрэриттэн, ер кэтэспит күммүт үммүтүттэн биһиги олохтоохторбут истиитик көрөбүт. Итиини этэн турамматыҥ, республикабыт Ил Дархаһыгар Егор Афанасьевич Борисовка уонна Правительство бэрэссэдээтэлиигэр Галина Иннокентьевна Данчиковаҕа, сибээс министиэригэр Александр Ильич Борисовка, онтубэтэ бу линияны тардыбыт "Сахателеком" үлэһиттэригэр, Алексей Витальевич Семеновка, кини коллективыгар олох улахаммыык үөрэн-кэтэн турамматыҥ, дириҥник махтанабыт», – диэтэ.

Министиэр А.И. Борисов: «Үтүө-мааны Чурапчы олохтоохторо, эһиги ити министиэристибэ аатыттан уонна сибээс операторуларын аатыттан Чурапчы улууһугар оптоволоконнай ситим холбоонуутун истиитик-истиитик эбэрэлиибит! Оптоволоконнай линия быйыл нэһилиэк ити-нэ аайан, ессо Магадан диэки аайыаҕа, ити аайарыгар федеральнай трасса таһыгар опорор нэһилиэктэр бары хааччыллыахтара. Чурапчы бэйэтин кэнниттэн иккис оператор киирэн үлэлэһиэхтэ; манна тустаа оптоволокно тутуллуоҕа. Бу магистраль келэр дэриэбинэ, барыта үчүгэй буолла диэн санныыр сыһыа, эбии линиялары уларыппыы, тупсарыы үлэтин ыытыахха сөп этэ. Кыра нэһилиэктэргэ оптоволокону киллэрэхтэхпит. Суотабай сибээс өттүгэр эмиэ сана технологиялары туттуохтаахпыт. Ол курдук, Олонхо

Улууска - бу күннэргэ

ТЫА ХАҺААЙЫСТЫБАТЫН ҮЛЭЛЭРИН БИЛИСТЭ

Бинир дойдулаахпыт Наталья Ивановна Дягилева Тыа хаһаайыстыбатын министиэрин бастакы солбуйааччытынан ананан үлэлиир. Кини муус устар 17-18 күннэригэр биһиги улууска тыа хаһаайыстыбатын үлэлэрин туругун билэ кэлэ сырытта. Кытэнкигэ Сылаҥ, Арыылаах, Кытаанах нэһилиэктэрин салаалларын, бааһынай хаһаайыстыбалар салайааччыларын, тыа хаһаайыстыбатыгар үлэлээччилэрэ кытары көрүстэ, улуус кинигэр дьаһалта үлэһиттэрэ, нэһилиэк баһылыктара, дьаһалта тыа хаһаайыстыбатыгар спиэциалистара, бааһынай хаһаайыстыбалар баһылыктара кыттыылаах мунньах ыытта.

Дьаһалта мунньахтыыр саалатыгар буолбут мунньахы улуус баһылыга А. Т. Ноговицын салайан ыытта. Н. И. Дягилева республикаҕа тыа хаһаайыстыбатын үлэлэрин туругун билиһиннэрдэ, соруктары туруорда. Суоһу кыстыга этэнгэ аһаан эрэрин, аһылык тиийэрин, саас эмискэ сылыйан, арҕах түһэн баран тоҕоруон, хаар үрдэ муҥунаан бүрүллүбүтүн, ити сылтан хаһан аһылыктар күчүмэҕэйдэри үөскэтэн аһатыыга киирбиттэрин эттэ.

Ол курдук, былырыын 48 тыһ. аһылыкка турбут буоллаҕына, быйыл 61 тыһ. сылтаҕа аһылыкка киирбит. Үүтү соҕотоҕолаабын былырыыҥҥыттаабар үчүгэй көрдөрүүлээх, бастакы кварталлаабы быһаан аһара толорулубут. Племенной үлэни тэрийиигэ, сыл түмүктэриигэр, соҕотоҕолаах тэриллэргэрин салайааччыларыгар анал мунньахтар ыытыллыыбыттар. Экономистарга, бухгалтерларга аналлаах семинар ыытыллыыбыт. Кризис кэмигэр кредит боппуруоһа уустугурбут. Итини бэрэдэкилиирэ үлэ ыытыллар. Элэр фермерэргэ, дьиэ кэрэһиитэн формаларга грааннары эбии үбүлүөйүнэн көрөргө көҥүллэн ыытыллар. Саха сирэ кооперацияны үчүгэйдик сайыннарбыт регионунан биллэр. Ахтыттар уопут аттастаһа кэлэрэ сайаапка биэрбиттэр. Чурапчы улууһа тыа хаһаайыстыбаларын үлэлэригэр иннинэ күннэ иһэрин билиэгэлэ.

Элбэх ыйытыы бэриллэн эппиэттэннэ. Сибиниэҥ, куурусса аҕалан аһылаабытыгар үүт харчытыгар аба саҕа бэриллиэ дуо диэн ыйытыыга, бу үп бэйэтэ анал тутуллар ыстатыйаларытан ураһа конгулломмотэ этиллибэтэ. Суоһу ииппитигэр улахан болҕомто ууруллара, сылгыны ииппитэ эмиэ ити курдук сыһыаннаһыахха наадатыгар, элбэх сылгыны көрөөччүлэргэ хаһыас көрөргө этии киллэриллибэтэ. Чурапчы улууһугар бааһынай хаһаайыстыбалар суоһунуттан, суоппуттан, 100-тэн аҕыйаҕыттан анал программаҕа кыайан хапсыбаттарын, онон итиннэ сол программалары олоруутугар министиэристибэ үлэлэһиэҕэ көрдөстүлэр. Коллективнай хаһаайыстыбалары сэргэ чаһынайдарга эмиэ болҕомто ууруллуоҕун туруорустулар. Сылгы, убаһа эгэ аһыллыбар көмө кыһалҕаһын, ити аһыллыырга уустук балаһыанньаны үөскэтэрин ыйдылар. 35 сылтан үөһэ үөлыстаастаахтарга пенсиилэрыгар эбии харчы көрүүтүн ыйыталастылар — быйыл Госдума көрүүтүгэр киирэн сылтар диэн эппиэттэннэ. Мындаҕаайыстаабы животноводческай комплекс үлэҕэ киллэриллиитин ыйыталастылар, үлэлэрин быһаарын чопчулаан, министиэристибэҕэ этиллэҕэ киирэллэригэр соруйахтаннылар.

Көҥсэтин түмүгэр киллэриллибит этиилэр бороҕоуолланныллар, министиэристибэ итиэрэ болҕомтону уурууоҕа диэн министиэри солбуйааччы эрэнэрдэлэ.

Алексей СЛЕПЦОВ.

А.С. Филатов, А.Т. Ноговицын, Н.И. Дягилева

Тыа этэрэ И.И. Хоп

ОПТОВОЛОКНО СИТИМЭ ХОЛБОННО

уотугар оптоволокно ситимэ киирэн, үлэлээн эрэриттэн, ер кэтэспит күммүт үммүтүттэн биһиги олохтоохтор истиитик көрөбүт. Итиини этэн турамматыҥ, республикабыт Ил Дархаһыгар Егор Афанасьевич Борисовка уонна Правительство бэрэссэдээтэлиигэр Галина Иннокентьевна Данчиковаҕа, сибээс министиэригэр Александр Ильич Борисовка, онтубэтэ бу линияны тардыбыт "Сахателеком" үлэһиттэригэр, Алексей Витальевич Семеновка, кини коллективыгар олох улахаммыык үөрэн-кэтэн турамматыҥ, дириҥник махтанабыт», – диэтэ.

Министиэр А.И. Борисов: «Үтүө-мааны Чурапчы олохтоохторо, эһиги ити министиэристибэ аатыттан уонна сибээс операторуларын аатыттан Чурапчы улууһугар оптоволоконнай ситим холбоонуутун истиитик-истиитик эбэрэлиибит! Оптоволоконнай линия быйыл нэһилиэк ити-нэ аайан, ессо Магадан диэки аайыаҕа, ити аайарыгар федеральнай трасса таһыгар опорор нэһилиэктэр бары хааччыллыахтара. Чурапчы бэйэтин кэнниттэн иккис оператор киирэн үлэлэһиэхтэ; манна тустаа оптоволокно тутуллуоҕа. Бу магистраль келэр дэриэбинэ, барыта үчүгэй буолла диэн санныыр сыһыа, эбии линиялары уларыппыы, тупсарыы үлэтин ыытыахха сөп этэ. Кыра нэһилиэктэргэ оптоволокону киллэрэхтэхпит. Суотабай сибээс өттүгэр эмиэ сана технологиялары туттуохтаахпыт. Ол курдук, Олонхо

ыһыаҕар ыытыллар тэрээһиннэр техническэй ирдэбиллэргэ хаһаанпыт да сыллырааҕар диэн-тэргэ оргоотуур тиийиннэ түргэн уонна арыый да үрдүк хаачыстыбалаах буолуо диэн эрэнэ саныыбыт».

Өр сылларга, үтүө суобастаах үлэһин ыһыах, Марта Иннокентьевна Дьячковскаҕа "СР Сибээһин бочуоттаах үлэһитэ" үрдүк аатынан, ер кэмнэ интернет ситимин кытары ыкса үлэлиир инженер Кузьма Семенович Алексеева "Оройуон сайдыытыгар кыһаатын иһин" үһүс степеһээх анал бэлиэнэн, Н.С. Флегонтова, Н.Д. Дьячковскай бочуоттуулаах грамоталарынан наҕараадаламмыттар. Маны тэҥэ, бу 97 км уһуннаах линия тутуута саҕаламмытыттан бүтүөр диэри хонтуруолларын үлэни тэрийэн ыыппыт инженер Г.Р. Дьяконовка, электромонтер И.Д. Сивцевэ, суоппар К.Д. Васильенка "Сахателеком" тэриллэтин аатынан Махтал суруту туттардыллар.

«Ростелеком» ААО филиалын дириэктэрэ А.В. Семенов 2017 сылга диэри Толой, Хоптоҕо, Арыылаах, Толоон, Кытанах, Сылаҥ, Хатыҥы, Ойдуулуун, Алаҕар, Болтоҥо нэһилиэктэригэр киирэрэ күүтүллэр диэн ыйытыннарда.

Семен ЖЕНДРИНСКИЙ.

Үөрэтии

РЕСПУБЛИКАҔА ТӨРҮЧЧҮНҮ ҮӨРЭТИИ ТЭНИЙЭН ИҺЭР

// «Древо предков- поколениям молодых» бастакы республикатааҕы научнай- практическай форумтан бэлиэтээһиннэр

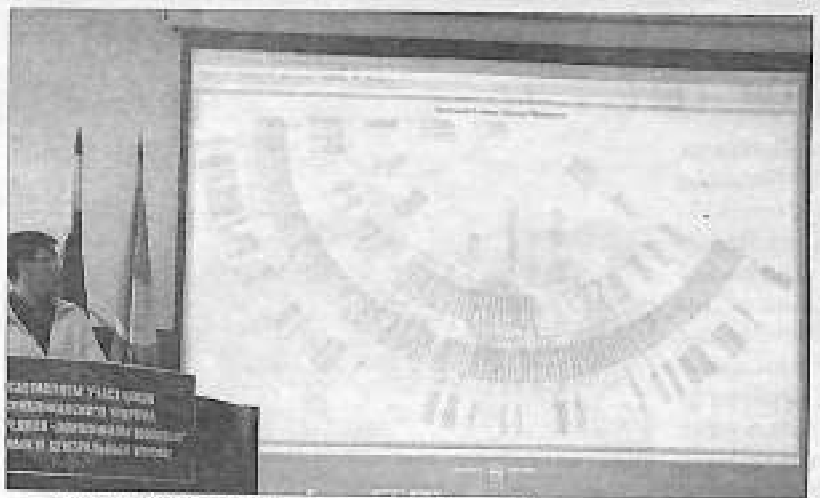

Муус устар 3 күнүгэр маннык дьаһаллы Саха сирин норуоттарын генеалогияларын уонна этнологияларын общественнай института ыытта. Конференция Наукалар Академияларын уруккку ректорат дьиэтигэр буолла.

Республика улуустарын генеалогиятын электроннай базатын оҥоруу историческай таһымнаах наследственнай ыарыылары үөрэтиигэ медицинаҕа туһалаах.

Конференция кыттыылаахтара генеалогия – төрүччүнү чинчийии стратегическай суолталаах – республика норуоттарын уруурҕаһыыларыгар олоҕуран, биир сомоҕо буолууга, ону научнайдык үөрэтии буолларын ыйдылар. Бу улахан үлэ республикатааҕы, федеральнай эрэ буолбакка, Евразия норуоттарын үөрэтиигэ эмиэ наадалаах.

Нэһилиэк, улуус төрүччүтүн электроннай архыыбын оҥоруу элбэх үбү эрэйэр үлэ буоларынан, бу саҥа тэриллибит общественнай тэрилтэ государство өттүттэн үбүлээһинигэ наадыйар эбит.

Конференцияны Константин Ильич Аргунов – " Генеалогия научнай-чинчийэр Института" ХЭТ директора, СР учуонайдарын уонна архивистарын Сүбэтин председателэ салайан ыытта.

Кэпсэтиигэ Ил Түмэн Государственнай Мунньаҕын бастакы солбуйааччыта А.А.Добрянцев, историческай наука кандидата, ХИФУ общественноһы кытта сибээһин салайааччыта А.А. Николаев, Саха сиригэр памятниктары харыстааһын общество(тан) Р.В. Васильев, Национальнай архыып үлэһитэ Екатерина Сергиенко, историческай наука кандидата М.И.Старостина, элэр энтузиаст Николай Хорунов уо.д.а. кыттыыны ыллылар.

А.А.Добрянцев бэйэтин төрүччүтүн үөрэтиини оҕо эрдэҕиттэн оҥоон(ньо)ҕорон ыйытыалаһан саҕалаабыт. Төрдүлэриттэн 1810-1850 сс. 12 уолан 48 сиэн, 136 хос сиэн уол төрөөбүтэ суруллан киирбит. 1861 с. крепостной быраап эстиэр диэри архыып докумуоннугар кылыс аата киирбэт эбит. Эбэтин, нэһээ өттүттэн 1737 сыллаан 4-с кылыгаһа(ҕа) диэри 100 уол оҕо төрөөбүт. Чинчийиитин түмүгүнэн төрүччүтүгэр Саха сирин норуоттарын барыларын хааннара баарын билбит. Өр сылларга үөрэппитин түмүгүнэн кинигэ таһаарбыт. Кинигэтигэр 1900 с. диэри хартыскалары киллэрбит. "Бу маннык үлэни электроннай схемаҕа киллэрэн үлэлээһэххэ наадалаах үлэ эбит. Хас биирдии киһи бэйэтин историятын үөрэтэҥинэ киэҥ суолталаах-иистээх буолуох этэ», - диэн этиитин түмүктээтэ.

Р. В. Васильев төрүччүнү үөрэтии кэмигэр материальнай объектар: дьиэлэр, отохтор, ампаартар ааттарын суруйа түһэрэн, республикаҕа памятниктар реестрдэригэр учуокка туруорарыахтыгын наада диэн ыйда.

Намнааҕы кыраайы үөрэтэр музей директора А.Х. Христофоров бэйэ силиһин-мутугун билиигэ нэһилиэнньэ уһуйааннартан, оскуолаттан саҕалаан интэрэс баар буолуохтаах, онно энтузиастар бу үлэни кыайбатар диэн бэлиэтээтэ.

Н.Хорунов төрүччүнү үөрэтиигэ элэргэр ылсыһан эрэллэрин көрдөрдө. Кини архыыпка сылдьыбакка, интернеттэн израильскай программаҕа киирэн, эр дьон линияларынан 200 киһини булбут, электроннай схематын оҥорбут. Бастаан дьоннон ыйыталаһан, метрикаларын, паспар дааннайдарын көрөн суруйбут.

Национальнай архыып үлэһитэ Екатерина Сергиенко наадалаах сүбэлэри биэрдэ: "Билигин архыыпка сылдьааччылар үгүстэрэ төрүччүлэрин көрдүүллэр. Архыыпка кэлиэх иннинэ систиэмэлээммит информациялаах буолуохтаахтыгыт. Билигин нэһилиэктэр урукку ааттарын билиэххэ(ххит): Бу ким информацияны архивнай шифрын бэлиэтээн иһиэххэххит диэн ыйда. Сакааһы икки күн иһигэр биэрэбит». Биирдиилээн дьон төрүччүлэрин көрдөөһүнүгэ төлөбүрдээх оҥону оҥорхоллор эбит.

Конференция түмүгүнэн 5 сыллаах РНА экспедициятыгар, генеалогическай чинчийиини киллэрэргэ туруорсуу ыйылынна. Улуустарга, нэһилиэктэргэ нэһилиэнньэ төрүччүтүн электроннай архыыбын тэрийиэххэ диэн ыйылынна. Кыттаачыларын түмүгүнэн 16 пууннаах резолюция ылылынна. Республикабыт Ил Дарханыгар Егор Афанасьевич Борисовка аатыгар суруктар биэрэргэ(тиигэ) итии(иннинэ).

В. ПОПОВА,
А.А. Саввин аатынан история уонна этнография музейын фондатын кыраабыллаай харайааччыта.

Это важно!

ПАМЯТКА ОХОТНИКУ ПО СОБЛЮДЕНИЮ ПРАВИЛ ПОЖАРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Основным виновником лесных пожаров является человек - его небрежность при пользовании в лесу огнем во время работы и отдыха. Большинство пожаров возникает в местах пикников, сбора грибов и ягод, во время охоты, от брошенной горящей спички, непотушенной сигареты. Во время выстрела охотника вылетевший из ружья пыж начинает тлеть, поджигая сухую траву. Часто можно видеть, насколько завален лес бутылками и осколками стекла. В солнечную погоду эти осколки фокусируют солнечные лучи как зажигательные линзы. Не полностью потушенный костер в лесу служит причиной последующих больших бедствий.

В лесных массивах наиболее часто возникают низовые пожары, выжигающие лесную подстилку, подрост и подлесок, травянисто-кустарничковый покров, валежник, корневища деревьев и т.п. В засушливый период при ветре представляют опасность верховые пожары, при которых огонь распространяется также и по кронам деревьев, преимущественно хвойных пород. Скорость низового пожара - от 0,1 до 3 м/мин, верхового - до 100 м/мин по направлению ветра.

Для предотвращения возникновения пожаров в лесах в период со дня схода снежного покрова до установления устойчивой дождливой осенней погоды или образования снежного покрова в лесах запрещается:

1. Разводить костры в хвойных молодняках, на гарях, на участках поврежденного леса, торфяниках, в местах рубок (на лесосеках), не очищенных от порубочных остатков и заготовленной древесины, в местах с подсохшей травой, а также под кронами деревьев.

Разводить костер нужно на открытых, специально оборудованных местах, окружив его минерализованной полосой не менее 0,5 м. По истечении необходимости костер должен быть залит водой или засыпан землей до полного прекращения тления.

2. Бросать горящие спички, окурки и горячую золу из курительных трубок, стекло (стеклянные бутылки, банки и др.).

3. Употреблять при охоте пыжи из горючих или тлеющих материалов.

4. Оставлять промасленные или пропитанные бензином, керосином или иными горючими веществами материалы в не предусмотренных специально для этого местах.

5. Заправлять горючим топливные баки двигателей внутреннего сгорания при работе двигателя, использовать машины с неисправной системой питания двигателя, а также курить или пользоваться открытым огнем вблизи машин, заправляемых горючим.

Запрещается также засорение леса бытовыми, строительными, промышленными и иными отходами и мусором. Сжигание мусора, вывозимого из населенных пунктов, может производиться вблизи леса только на специально отведенных местах.

В период пожароопасного сезона сжигание мусора разрешается производить только при отсутствии пожарной опасности в лесу по условиям погоды и под контролем ответственных лиц.

Запрещается выжигание травы на земельных участках, непосредственно примыкающих к лесам, защитным и озеленительным лесным насаждениям, без постоянного наблюдения.

Граждане при пребывании в лесах обязаны:

а) соблюдать требования пожарной безопасности в лесах;

б) при обнаружении лесных пожаров немедленно уведомлять о них органы государственной власти или органы местного самоуправления;

в) принимать при обнаружении лесного пожара меры по его тушению своими силами до прибытия сил пожаротушения;

г) оказывать содействие органам государственной власти и органам местного самоуправления при тушении лесных пожаров.

Пребывание граждан в лесах может быть ограничено в целях обеспечения пожарной безопасности в лесах в соответствии с законодательством Российской Федерации.

Помните, что от Ваших действий по предотвращению пожаров зависит не только наша природа и фауна, но и безопасность людей, их здоровье и жизнь!!!

ПАМЯТКА ДЛЯ ОХОТНИКОВ И РЫБОЛОВОВ ПО СОБЛЮДЕНИЮ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА В ОБЛАСТИ ОХРАНЫ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ

В соответствии с п. 3 ст.11 Федерального Закона Российской Федерации «Об охране окружающей среды» от 10 января 202 г. № 7 – ФЗ граждане обязаны: сохранять природу и окружающую среду; бережно относиться к природе и природным богатствам; соблюдать иные требования законодательства.

За нарушение законодательства об охране окружающей среды предусмотрена ответственность в соответствии Кодексом Российской Федерации об административных правонарушениях от 30.12.2001. № 195 – ФЗ:

Статья 8.2.

Несоблюдение экологических и санитарно-эпидемиологических требований при сборе, накоплении, обезвреживании, транспортировании, размещении и ином обращении производства и потребления, веществами, разрушающими озоновый слой, или иными опасными веществами-

Влечет наложение административного штрафа на граждан в размере от одной тысячи до двух тысяч рублей; на должностных лиц – от десяти тысяч до тридцати тысяч рублей; на лиц, осуществляющих предпринимательскую деятельность без образования юридического лица, - от тридцати тысяч рублей или административное приостановление деятельности на срок до девяноста суток, на юридических лиц - от ста тысяч до двухсот пятидесяти тысяч рублей или административное приостановление деятельности на срок до девяноста суток.

Статья 8.13.

1. Нарушение водоохранного режима на водосборах водных объектов, которое может повлечь загрязнение указанных объектов или другие вредные явления,-

Влечет наложение административного штрафа на граждан в размере от пятисот до одной тысячи рублей; на должностных лиц – от одной тысячи до двух тысяч рублей; на юридических лиц – от десяти тысяч до двадцати тысяч рублей.

4. Нарушение требований к охране водных объектов, которое может повлечь их загрязнение, засорение и (или) истощение-

Влечет наложение административного штрафа на граждан в размере от одной тысячи до двух тысяч рублей; на должностных лиц – от трех тысяч до четырех тысяч рублей; на юридических лиц от тридцати тысяч до сорока тысяч рублей.

Статья 8.42.

1. Использование прибрежной защитной полосы водного объекта, водоохранной зоны водного объекта с нарушением ограничений хозяйственной и иной деятельности-

Влечет наложение административного штрафа на граждан в размере от трех тысяч до четырех тысяч пятисот рублей; на должностных лиц от восьми тысяч до двенадцати тысяч рублей; на юридических лиц – от двухсот тысяч до четырехсот тысяч рублей.

2. Использование зоны санитарной охраны источников питьевого и хозяйственно-бытового водоснабжения с нарушением ограничений установленных санитарными правилами и нормами в соответствии с законодательством о санитарно-эпидемиологическом благополучии населения,-

Влечет наложение административного штрафа на граждан в размере от трех тысяч до пяти тысяч рублей; на должностных лиц - от трехсот тысяч до пятисот тысяч рублей.

Отдел федерального государственного охотнадзора Департамента охотничьего хозяйства РС (Я).

ЧУРАПЧЫ – СПОРТ ТУОНАТА

Чурапчы улууһун спорка управлениетын "Саҥа олох" хаһыакка тахсар анал сыһыарыыта

ҺЭҺИЛИЭКТЭР ИККИ АРДЫЛАРЫНААҔЫ КОМПЛЕКСНАЙ СПАРТАКИАДА

№	Нэһилиэктэр	хамсыай	мас-рестлинг	баскетбол муж	баскетбол (дьахт.)	гиревой спорт	волейбол (эр дьон)	волейбол (дьахталлар)	хаһыҥар	спортинг	чэпчэки атлетика	эстафета	велоспорт	мини-футбол	буҕальҕаҥ ыттыы	саҥырыыт	дуобат	остуол теннһэ	аэробика	ыстанга	кэрэ-куонкурус	школьнай спартакиада	мониторинг ОФП	ОЧКО	ИТОГ ОЧКО МЕСТО
1	Чурапчы	1	1			7	1		2															12	
2	Кытаанах	11	7			3	15,5		1															37,5	
3	Мугулай	9	16			13	6,5		7															51,5	
4	Дириҥ	6	12			4	3		20															45	
5	Одьулуун	3	3			20	20		12															58	
6	Арыылаах	12	2			14	15,5		20															63,5	
7	Хайахсыт	8	10			2	12,5		3															35,5	
8	Сылан	4	15			9	6,5		8															42,5	
9	Алаҕар	2	4			10	6,5		6															28,5	
10	Мырыла	13	17			20	12,5		20															82,5	
11	Хатылы	5	6			1	6,5		20															38,5	
12	Чакыр	9	8			12	4		5															38	
13	Толой	14	5			8	12,5		4															43,5	
14	Болтоҥо	15	14			6	15,5		20															70,5	
15	Халаар	7	11			11	15,5		10															54,5	
16	Болугур	17	13			20	2		9															61	
17	Бахсы	16	9			5	12,5		11															53,5	

БӨҔӨ ТАРАҔАЙ БИРИИҺИГЭР

Муус устар 11-12 күнэринэр Чурапчы сэниэниэктэринэр А.И.Федотов аатынан спортивнай комплексэка республика 17 улуустарыттан 191 бөҕөс кыттааччылаах, Бөҕө Тараҕай бириинэринэр республикатааҕы турнир үрдүк тэрээһиниэхтик буолан ааста.

Республикаҕа, биллиэни кэмнэ, инники күннэринэ сылдьар чулуу хамсаҕайдыыттар Айаал Алексимов, Руслан Прокопьев, Айаал Павлов (уоһун бүлүүлэр), Юрий Старостин (Уоһун Дьаанга) уолга кылбар кыайыылара, сытыы хамсыһыылара түҥэтэн олус киэргэтиллэр. Оҥон быйылгы күрэх састаава күүстээх диэн бэлиэтэнибит.

Саха дьоно быыһыр-быһырытын тобугуоннээн түмэн кэхтээхтүк көрөбүт, ону котоҕуллэн кыайыыһааҕы уруйдуубут, айхаллыыбыт. Ол сиэрин быйылгы түҥэтэҕэ кыттааччылар да, саалаҕа көрөөччүлэр даҕаны үгүс киһи кэбиг. Бириистэрэ да боччум, абсолютнай кииринэлэргэ икки убаһа турда.

Түҥэтэҕэ 191 бөҕөс үс болоҕуннэ: бэтэрээннэргэ, уолаттарга, эр дьоҥҥо диэн 16 ыйааһыннааҕа күрэхтэстиллэр. Үөрүүлээх чаас аһыллыбытыгар бөҕөстөр параадтаан киирбиттэрин кэннитэн эҕэрэ тыллары улуус Мунньаҕын депутаттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ Я.П. Оконешников, илин энэр улуустар хамсаҕай федерацияларын бэрэссэдээтэлэ, хамсаҕай федерацияларын Харбаһаастааҕы чаас чох ситимин дириэктэрэ Прокопий Рахлеев, Мырыла нэһилиэгин баһылыга М.Н. Крошникова, Чурапчы улууһун хамсаҕай федерацияларын дириэктэрэ эбээһинэһин толороччу И.И. Оконешников, Ольулуун нэһилиэгин баһылыга Л.В. Ефремова, күрэхтэһии кылаабынай судаайдара, Лаҥ лойбу Кубогын хаһаайына, спорт нуоруоттар икки ардыларыныыҕы кылаастаах маастара Андрей Вячеславович Яковлев эҕэрэ тыллары эттилэр, кыттааччыларга ситиһиилэри баҕарбыллар. Ыллам ырыа ыллыына, үнкүү үгүөтэ толорулуна. Көрөөччүлэр Василий Кузьмин Чурапчы туһунан спортивнай марш ырыатын ытыс тыаһынан доҕуһуоллаатылар. Ол кэнниттэн барыллааһын хамсыһыылар саҕаланнылар.

Иккис күн хамсаҕай улуустааҕы федерацияларын мунньаҕа ыытыллыыта. Онно федерация чилиэнэ буоларым бэлиэтэммэтэҕинэ кыттыыны ыллым. Мунньаҕы улуустааҕы федерация Иван Иванович Оконешников инигэн-саҕалаан ыытта. Билэрбит курдук аастыт сылга федерация үлэтэ молтоон, састаава уларыйбыт. Сана дьаһал үктэнэн, улуустааҕы федерация дириэктэринэн Чурапчытааҕы институт ректора И.И. Гоголев, дириэктэр эбээһинэһин толороччунан И.И. Оконешников анаммыттар. Кэнсиэтин сүнньүнэн, хамсаҕай улууска сайдыыһа, иккис тыыныылаах саҕаларын туһунан буолла. Бу бопуруостар тула сэттэ ынырык кыттаҕас оскуолаларга, нэһилиэктэргэ, улууска күрэхтэһиилэри тэрийии; физкультуура уруоктарыгар хамсаҕайы киллэрии; анал тренер буланан үлэлэтии; дьокумуон сөптөөхтүк толорулууту туһунан; оҕолору кытары ыкса үлэни тэрийии, болҕомтону ууруу курдук кыһалҕалары таарыйдылар. Маны таһынан сорох тэриллэргэр көҥүллүк сыһыаннаһыыларын туһунан саҥа ахтыллыбыт. Маньаха улуус спордун отделын начаалынньыга В.И. Давыдов, федерация дириэктэрин эбээһинэһин толороччу И.И. Оконешников, иннинэктин итти ыйыллыбыт итэҕэстэр туоратыллалларын, болҕомтоҕо ууран, бары түмсүүлээхтик, тэрээһиниэхтик үлэлэһэргэ ыҥырдылар.

Мунньах кэнниттэн, сарсыарда 10 чаастан күрэхтэһиилэр, финал иннинээги хамсыһыылар саҕаламмыттыын бардылар. Элэр бөҕөстөр халбарҕай хамсаҕайдара, бэлэмнээх, туспарта баҕалаах, кыайыыга дьулуурдаах кэтэн күрэхтэспиттэрэ, спорду сэҥээрээччилэрэ үөрдэ. Өрүү бүспарын курдук, Чурапчыга көрөөччү үгүһэ – хамсаҕайдаһан туспуулу өйүүлэргэ, өссө тогул бу түҥэтэ даҕаастаҕа. Үтүө үлэйи тутуһан, республика, улуус, нэһилиэк аралаах муниуктарыттан, аатыттан-суолларыттан бөҕөстөр колитэлээбиттэрэ улахан ыытырдылар.

Мунньах кэнниттэн, сарсыарда 10 чаастан күрэхтэһиилэр, финал иннинээги хамсыһыылар саҕаламмыттыын бардылар. Элэр бөҕөстөр халбарҕай хамсаҕайдара, бэлэмнээх, туспарта баҕалаах, кыайыыга дьулуурдаах кэтэн күрэхтэспиттэрэ, спорду сэҥээрээччилэрэ үөрдэ. Өрүү бүспарын курдук, Чурапчыга көрөөччү үгүһэ – хамсаҕайдаһан туспуулу өйүүлэргэ, өссө тогул бу түҥэтэ даҕаастаҕа. Үтүө үлэйи тутуһан, республика, улуус, нэһилиэк аралаах муниуктарыттан, аатыттан-суолларыттан бөҕөстөр колитэлээбиттэрэ улахан ыытырдылар.

Платон КОРКИН,
спорт бэтэрээнэ.

КЭРЭ АҤАРДАР ВОЛЕЙБОЛЛАРА

Муус устар 10 күнүгэр Чурапчы нэһилиэгэр А.И. Федотов аатынан спортивнай комплекскэ нэһилиэктэр икки ардыларыныыҕы волейбол күрэҕэ буолан ааста. Уопсайа 17 нэһилиэк кэрэ аҕаардара кэлэн кылгыһыны ыыппыттар.

Спортсменнары улуус дьаһаҕэрэ, оҕо-аймах дьыалатын отделын сүрүннүүр специалиһа, Т.П. Бушкова, Чурапчы спордун начаалынньыга В.И. Давыдов, волейбол федерациятын бэрэссэдээтэлэниин сомбуйаачы П.В. Андросов, Болугур нэһилиэгин баһылыга И.И. Николаев эҕэрэ тыллы этиннэр. Күрэхтэһии сүрүн быраабылаатын, балайыаттаатын С. Федоров сиһилии билиһиннэрдэ. Уопсай түмүккэ Чурапчы хамаандата бастаата, иккис – Мугулай, үһүс Болугур нэһилиэктэрэ миэстэлэстилэр.

УЛУУСПУТ БОКСАҔА ЭРЭЛЛЭРЭ

Ааспыт ый 25-29 күнэринэр Халаалас улууһун Покровскай куоракка ыытыллыбыт 2001-2002 сылларааҕы горуох уолаттарга аан дойдутааҕы кылаастаах СССР спордун маастара В.П. Ефремов көрүҥнэригэр аналлаах боксаҕа бинриилээн бастыыр иһин күрэхтэһиигэ: Кузьмин Владик – 2-с миэстэ, Дьячковскай Боргэн – 3-с миэстэ, Женя Дьячковскай – 3-с миэстэ буоллулар.

Бу муус устар 8 күнүгэр Таатта улууһугар ыытыллыбыт бокса бэтэрээнэ Н.И. Куличкин б и р и и һ и г э р республикатааҕы турнирга: Лукин Толя 26 кииллэҕэ – 2-с миэстэ, Лукин Боргэн 30 кииллэҕэ – 1-кы миэстэ, Пермяков Миша 36 кииллэҕэ – 1-кы миэстэ, Евграфов Дима 42 кииллэҕэ – 2-с миэстэ, Халгаев Афоня 42

кииллэҕэ – 3-с миэстэ, Кузьмин Владик 50 кииллэҕэ – 1-кы миэстэ, Макаров Аман – 2-с миэстэ, Захаров Егор – 3-с миэстэ, Лукин Ян – 1-кы миэстэ, Дьячковскай Аскольд – 3-с миэстэ. Бу күрэхтэһиигэ Кузьмин Владик СР сүүмэрүммит састаабынан киирэн, сайтыы Дальний Востокка күрэхтэһэр чиэскэ тиһиэстэ уонна муус устар 17 күнүгэр Бүтүүбүлүкэн күрэҕэ боксаҕа күрэхтэһэ айаннаһыр.

КҮҮСТЭЭХ ДЭҺЭЭККИН БИРИИҺИГЭР

Муус устар 3-5 күнэринэр Төҥүлүтэ, эр дьоҥҥо Г.Р. Десяткин – Күүстээх Дэҕэккэн бириинэригэр мас тардыһыытыгар республика чемпионаттыгар биһиги улууспут малыыстарын түмүгэ маннык буолан таҕыста:

1 миэстэ – 64 кииллэҕэ Путинев Андрей, 55 кииллэҕэ Дьячковская Татьяна.

2 миэстэҕэ – 80 кииллэҕэ Седалищева Сайыына, 62 кииллэҕэ Никитина Мотрена.

3 миэстэҕэ – 110 кииллэҕэ Василий Алексеев, 65 кииллэҕэ бэтэрээннэригэ Федор Путинев, 80 кииллэтэн үөһэ Иванова Оксана, Иванова Наталья, 75 кииллэтэн үөһэ бэтэрээннэригэ Лука Попов, 75 кииллэҕэ Александр Спицка, Петр Матвеев.

АТ СҮҮРҮҮТҮГЭР КЭККЭ СИТИҺИИЛЭР

Муус устар 11 күнүгэр Дьокуускай куоракка ыытыллыбыт ат сүүрүүтүгэр биһиги улууспут жокейдара, тренердэрэ ситиһиилээхтик кыттан кэллилэр.

800 миэтэрэҕэ – тренер В.Н. Дьячковскай, сүүрдээччи Н.А. Терентьев сыыппара "Тосюжа Березуцкая" – 3-с миэстэҕэ таҕыста (56.4,0).

1600 миэтэрэҕэ – тренер Д.С. Осипов, сүүрдээччи Г.В. Захаров сыыппара "Гусеуг" 1 миэстэ (1.46,2).

1600 миэтэрэҕэ, "Аһаҕас" бириис иһин – тренер В.Н. Дьячковскай, сүүрдээччи Н.А. Терентьев сыыппара "Балтимор" – 1-кы миэстэ (1.48,9).

3200 миэтэрэҕэ – тренер Н.Н. Пермяков, сүүрдээччи А.А. Куличкин сыыппара "Кундуз" – 3-с миэстэ (4.21,0).

4800 миэтэрэҕэ – тренер Н.Н. Пермяков, сүүрдээччи Г.Д. Макаров сыыппара "Дамсун" – 1-кы миэстэ (6.31,2) уонна бу листанцияҕа 5-с миэстэни "Бэрэн" ыллы (7.05.7). тренер Д.С. Осипов, сүүрдээччитэ В.В. Иванов.

Баһылаҥы бэлэмнээтэ Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ.

БИЛЛЭРИИЛЭР / ОБЪЯВЛЕНИЯ

Нидьилигэ 2-с этээскэ квартира атыылаһар эбэтэр атастаһабын.
Тел.: 8-984-109-99-42.

***

Дорогие жители и гости с. Чурапча! Рады сообщить вам о новом поступлении телевизоров, ноутбуков в широком ассортименте, а также в наличии кронштейны и хард диски.

Работаем в кредит без первоначального взноса до 2-х лет по паспорту. Порадуйте себя и своих близких хорошими покупками.

Адрес: с. Чурапча ТЦ "Четыре сезона", **магазин "Техномания". Режим работы** с 10:00 до 18:00 ежедневно. **Тел. 715-785.**

***

Муус устар 22 күнүгэр "Айылгы" КуоДСК-гэр Улуу Кыайыы 70 сылыгар анаммыт Арчы дьиэтин хоровой коллективын улахан кэнсиэрэ буолар. Куруһуоктар (иис, баайыы, кыл-сиэл) быыстапкалара туруоруллуохтара.

Саҕаланар кэмэ 19 чаастан. Киирии - 200 солк.

МАХТАНАБЫТ

Таптыыр кэргэним, ийэбит, эдьиийбит, педагогическай үлэ бэтэрээнэ, СР үөрэҕириитин туйгуна **Харлампьева Фекла Марковна** ыраахан ыарыыттан күн сириттэн күрэммитэ муус устар 23 күнүгэр 40 хонуга буолар.

Күн тэҥэ күндү киһибит ыарыыны кытта охсуһар ыарахан күннэригэр күүс-көмө, сүбэ-ама буолбут бырааһыгар, эдьиийбиттэригэр Посельская Мария Прокопьевнаҕа, дьүөгэлэригэр Аманатова Светлана Ефимовнаҕа, сокуруу Кореяҕа эмтэнэ сылдьыбыт кэмнэригэр көмөлөспүт балтыгар Абрамова Катерина Поликарповнаҕа, Аввакумова Екатерина Спартаковнаҕа, эмтээбит бырааһыгар Иванова Феодосия Гаврильевнаҕа, олоҕун тиһэх күннэригэр улахан өйөбүлү оҥорбут 3№-дээх поликлиника бырааһыгар Баишева Александра Ивановнаҕа мунура суох махталбытын тиэрдэбит.

Ыарахан күннэрбитигэр күүс-көмө тирэх буолбут, өй-санаа, үп-харчы өттүнэн көмөлөспүт, тиһэх суолугар атаарсыбыт бука бары аймахтарбытыгар, чугас дьоммутугар, «Промышленнай уокуруг» ингинэн үлэлиир «Бэйбориктээх» ансаамбыл кыттыылаахтарыгар, Хатылы аҕыс кылаастаах, Сылан орто оскуолаларыгар бииргэ үөрэммит табаарыстарыгар, Бүлүү улууһун Бороҕон нэһилиэгин бука бары олохтоохторугар, онно олорор чугас дьүөгэлэригэр, баһылык Иннокентьев Павел Павловичка, төрөөбүт нэһилиэгин Хатылыттан олохтоохторугар, үһүн сылларга бииргэ үлэлээбит «Һкургуһун» уһуйааныгар коллективыгар, эбиннеэк баһылыгар Аммосова Ульяна Николаевнаҕа, Ил Түмэн депутатыгар Иванов Семен Семеновичка ис дууһаттан тахсар махтал тылларын этэбит. Бука бары чэгиэн, дьоллоох сылдьыҥ, этэҥҥэ олоруҥ.

Кэргэнэ, оҕолоро, кийииттэрэ, күтүөтэ, сиэннэрэ, бииргэ төрөөбүттэрэ, кинилэр дьиэ кэргэттэрэ.

Кэрэхсэбил

Биһиги аҕабыт, эһээбит, Хоту Көһөрүллүү кыттыылааҕа, Алаҕар нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо **БАИШЕВ Алексей Семенович** ыарахан ыарыыттан бу орто дойдуттан араҕыспыта муус устар 22 күнүгэр 40 хонуктун туолар.

ИСТИНГНИК САНААН, ДОЛГУЙА МАХТАНАН...

Эһээбит Алексей Семенович Баишев Ламнарыкыта «Жданов» колхуос чилиэннэрэ Семен Андреевич уонна Анна Елисеевна Баишевтар дьиэ кэргэннэригэр 1934 с. аҕыһыныһайга төрөөбүтэ. Кини иннигэр 7 оҕо кыра саастарыгар төннүбүт буолан, олус мааныттык иитиллибитэ. Куорукка киллэрэн, тагара дьиэлигэр сүрэхтээбиттэрэ. Онно 3 саастааҕар бүтүннүү тииһэ сонноох, бэрэбилээх куорукка түспүт хаартыската билигин да баар. Дьоно кыанар ыал буолан, улахан кыһалҕата суох олорбуттара.

Онтон Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии саҕаланан, сут-кураан кэлэн, дьон-сэргэ олоҕун өлөрүүнүйтэ. Аҕалара армияҕа барбытын кэннэ, 7 саастаах Өлүөскэ ийэтинээн колхуостарын кытта Кэбээйигэ көспүттэрэ. Сатыы, сороҕор тэлиэгэҕэ, бороҕуттунан, онччонон айанныан, олохтоох сирдэрин букатын муус тоһмутун, сыарҕа хаара түспүтүн кэннэ бүлбүттэрэ. Кэбээйигэ үөрэнэр кэмнэр наар туйгуннук үөрэммитэ. Онуо 2008 с. Көһөрүллүү кыттыылаахтарын делегациятын Кэбээйигэ бара сырыттаҕына Бочуот кинигэлигэр киллэрбиттэрэ да туоһулуур. 1944 с. дойдуларыгар кэлэн, Алаҕар начаалынай оскуолатыгар эмиэ туйгуннук үөрэнэ сылдьан, ийэтин дойдутугар Таатаҕа көһөллөр. Оскуоланы туйгуннук үөрэнэн, хайҕал грамоталаах бүтэрбит.

Салгыы Дьокуускайдааҕы Лесной техникумун землеустроитель идэтин баһылаан, Таатаҕа Петр Алексеев аатынан колхуоска мелиораторынан үлэлээбитэ. 70-нус сылларга Нам, Таатта оройуоннарыгар инженер-землеустроитель дуоһунаһыгар үлэлээбитэ. Оҕолор билигин да өйдүүбүт: аҕабыт оччотооҕу «Аннушка» самолетунан айаннаан иһэн, дьиэбит үрдүгэр эргийэн, намтаан ааһарын... Төрөөбүт Чычымахтыгар Карл Маркс аатынан колхуоска прорабынан, экономиһынан үлэлээбитэ. Ахсааҥҥа таһаччы үчүгэй, дьыалаҕа-куолуга, докумуонна күүстээх буолан, бирикээмнэрэ, салаата да специалистарыгар наар көмөлөһөрө, хамнас ааҕыытыгар, смета толоруутугар.

Алаҕар нэһилиэгэр кыраайаастар Сэбиэттэрин салайа сылдьан, Алаҕар нэһилиэгэ Көһөрүллүүгэ барыытын туһунан докумуоннары хомуйан, суруйан, архыыбы хасыһан, барбыт дьон испииһэктэрин чуолкайдыырга элбэх үлэни ыыппыта. Кини туспут дьаалалан хайаан да бүтэһигэр дылы хачыастыбалаах-тык тиэрдэрэ уонна оннугу дьонтон эмиэ ирдиирэ. Оҥорбута барыта дьап-дьаап, олус аккуратнай буолара. Докумуоннары харыстабыллаах сыһыаннааҕа, ол курдук, билигин да төрөөбүтүн туһунан миэтэрэкэтэ, 1951 сыллаах комсомольскай билиэтэ, кыра сылдьан ылбыт грамоталара, хайҕал лиистэ барыта, сабыс-саҥа сылларыттан бырактаабакка кэлбит дьон сөһүйдүлэр.

Айылҕа кинигэтэ элбэх дьоҕуру биэрбитэ: олус үчүгэйдик уруһуйдуура, уһаара, көмүскэ да сыһыаннааҕа, ким да үөрэппэтэҕин үрдүгэр гармошкаҕа оонньуура, тылга эмиэ дьоҕурдааҕа, тугу биһигин олус түргэнник өйдүүрэ. Онноҕор оскуолаҕа үөрэппит хоһооннорун сиэннэрэ үөрэнэр кэмнэригэр, тэбис-тэҥҥэ өйүгэр нойосуус ааҕан, оҕолору соһутара этэ. Эдэр сылдьан, хоһоон араас көрүҥүн – эпиграмманы, бииргэ үөрэнэр оҕолорун хоһуйан ааҕыта, сатиралаан ааҕаны суруйара, нуучча-лыыттан кытта тылбаастыыра. Кинигэҕэ олус харыстабыллаах сыһыаннааҕа, үксүн нуучча тылыгар кинигэлэри умсугуйан туран ааҕарыгар кинигэтин аһара. Оҕолорун кыра саастарыттан ааҕарга үөрэтэрэ. Библиотекаттан кинигэ уларсан кэлэрэ, кыраттык да ааҕыммыт буолларына хайаан да ааҕарыгар. Бүтэһик күннэригэр дылы араас кроссвордары, сканвордары таайа сылдьыыта. Бүтэһик көрдөһүүтэ, «Бичик» издательство саҥа кинигэлэрин ылларар диэн этэ...

Сут-кураан, сэрии сылларын аас-туор олоҕо, Көһөрүү эрэйдэ-муҥа, тоҥуута-хаһыыта барыта дорҕооҥнугар улахан охсуулаах оҥорбута. Оҕоньооботох оҕо сааһын саныы-саныы, ичигэс ийэтин сайылыктарын барар көрөр идэлэрэ. Күөх Ньурбаттан төрүттээх ийэбитин Евдокия Константиновна Александрованы устудьуоннуу сылдьан билсэн, таптаһан ыал-лыраан хайдыбыттара. Бу кини дьолугар түбэспит дьиэтин-уотун дьаһар хотун этэ. Элэ сыспыт аҕа ууһун салҕаан 5 оҕону төрөппүт, ахтарыгар туруоран, барыларын үөрэттэрэ, тапталларын баһылаан, ыал оҥортоон, бүгүн кинилэри ньээки – сиэннэрэ, хос сиэннэрэ аҕа ууһун салҕыы тураахтара. Кунукуйа ийэбитинээн Евдокия Константиновналыын 51 сыл устата бииргэ олорон, Кыһыл көмүс сыбаайбаларын бэлиэтээбиттэрэ, республика Правительствотын ингинэн «Семейная доблесть» бэлиэтэ, улуустааҕы «Ытык мал» диэн Бочуот кинигэтигэр киирбиттэрэ.

Дьылҕа Хаан араас тургутууларын ааһан, ыал 8 оҕотуттан сэбүс-сэҥэтэҕиҥи ылынан хаалан, Көһөрүү эрэйдэн-муҥуттан эмиэ ордон, уһун олоҕун дьоһуннаахтык, сиэрдээхтик олорон, 80 сааһын аймах-билэ дьонун ортотугар олус астынан бэлиэтээн баран, ыарахан ыарыыттан бу орто дойдуттан араҕыста.

Аҕабытын, эһээбитин сүтэрбит ыарахан кэммитигэр көмөлөспүт «Алаҕар нэһилиэгэ» МТ (баһылык Попов Н.П.), бүтэһик күнүгэр дылы эмтээбит, истиҥ сыһыаннарынан ыарыытын чэпчэппит Алаҕардааҕы участковай балыыһа коллективыгар (сэб. Пестрякова З.С.), ыарахан үлэтигэр үлэлэспит, сүбэ-ама буолбут убайдыытыгар Оконешников Гавриил Гаврильевичка, Спиридон Оконешникова, Егор Тимофеевка, Иван Ноговицынка, бары кыһалҕабытын тэҥҥэ үллэстэр ыалбытыгар Протодьяконов Владимир Михайловичка, дьүөгэлэрбэр истиҥ махталбытын тиэрдэбит, барыларыгар доруобуйаны, этэҥҥэ буолууну баҕарабыт.

Оҕолоро, күтүөттэрэ, кийииттэрэ, сиэннэрэ.

Хотоҥо нэһилиэгин олохтооҕо, «Норуоттар доҕордоһуулара» уордьан, «Гражданскай килбиэн» бэлиэ кавалера, тыа хаһаайыстыбатын туйгуна, үлэ бэтэрээнэ

НОВГОРОДОВ Николай Николаевич

ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кутурҕаннарын тиэрдэбит:

- Новгородов Николай Николаевич олохтон туораабытынан кэргэнигэр Евдокия Алексеевнаҕа, оҕолоругар Алешаҕа, Коляҕа, кийиитигэр, сиэннэригэр, бары чугас дьонугар, аймахтарыгар С.И. Сергеев, И.А. Филиппов, В.Р. Иванов, В.Г. Кардашевскай, О.Н. Никитина, М.Е. Иванова, Е.Г. Кокурова, М.Е. Васильев.

- Күндүтүк саныыр, убаастыыр күтүөппүт Новгородов Николай Николаевич олохтон туораабытынан кэргэнигэр, эдьиийдэригэр Евдокия Алексеевнаҕа, уолаттарыгар Алешаҕа, Коляҕа, сиэннэригэр, бары аймахтарыгар Дьокуускайтан, Намтан, Чурапчыттан, Одьулуунтан Ефимовтар.

- Күндү ытыктыыр, таптыыр убайбыт Новгородов Николай Николаевич олохтон туораабытынан кэргэнигэр Евдокия Алексеевнаҕа, уолаттарыгар, кийиитигэр, сиэннэр Евдокия, Семен Макаровтар.

Күндү таптыыр кэргэним, аҕам, эһэм

СОРОКОУМОВ Иван Николаевич

бу дьыл муус устар 18 күнүгэр орто дойдуттан туораабытын курутуйан туран бары аймахтарыгар, билэр дьонугар иһитиннэрэбит.

Кэргэнэ, кыыһа, сиэнэ.

Кутурҕаннарын тиэрдэллэр:

- Таптыыр күтүөттэрэ Сорокоумов Иван Николаевич 84 сааһыгар олохтон туораабытынан эдьиийдэригэр Слепцова Варвара Григорьевнаҕа, кыыһыгар Сардаана, сиэннэригэр Күннэйгэ Чурапчыттан Слепцовтар, Никитиннэр, Дьокуускайтан бары Слепцовтар, Романовтар, Местниковтар.

ТАПТЫЫБЫТ, СУОХТУУБУТ, САНЫЫБЫТ

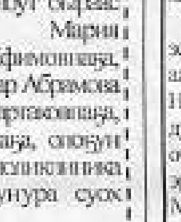

Орто дойдуга айыллан, олоҕу олорон ааһар кэм киһи аайы түс-туһунан бэриллэр эбит. Айылҕа айбыт ыйааҕынан, ким уруг, ким хойут орто дойдуттан аттанар. Ол курдук, биһиги таптыыр аҕабыт, кэргэним, саамай кыра оҕом, маанылаах бырааппыт **Седалищев Николай Николаевич – Колик** баара-суоҕа 25 эрэ сааһыгар соһуччу күн сириттэн барбыта муус устар 21 күнүгэр 1 сыла буолар.

Таптыыр киһибит Николай Николаевич - кинини чугас дьоно, бииргэ төрөөбүттэрэ, аймахтара, доҕотторо таптаан Колик диэн ааттыырбыт. 1988 сыллаахха ыам ыйын 18 күнүгэр Чурапчы улууһун Одьулуун нэһилиэгэр саамай кыра оҕонон, иккис күүтүүлээх уолунан күн сирин көрбүтэ. Биһиги Коликпыт оҕо сааһа сүүрүгүрэ устар, ырааҕ уулаах Амма эбэ биэрэгэр, ырааҕтан көҕөрөн көстөр Тэлэр Хайа тэллэҕэр тэлгэммит Мырыла нэһилиэгэр ааспыта.

Кыра эрдэҕиттэн дьонно-сэргэҕэ наар үтүөнү эрэ баҕарар этэ, кыаммата-кырдьаҕаска көмөлөһө сатыыра, бэйэтин нэһилиэгин дьонун олус ытыктыыра, убаастыыра, ханна да буоллар, ким да буоллун кыаҕа баарынан көмөлөһө сатыыра. Дьиэгэр, саамай кыраҕыт даҕаны, куруук улахан киһи курдук санаатын арыт моҕоро, арыт хайҕыыра. Айылҕаҕа сылдьарын, эр киһи сиэринэн булдун-булуурун, балыктыырын, сир астыырын кытары сөбүлүүр этэ. Хайаан да ирии тутуурдаах, оттук хараллах сылдьара. Бэстээрэ сатыыра да элбэх этэ.

Эр киһи аналын толорон, 2006-2008 сылларга бэйэтин баҕатынан Ийэ дойдутугар ытык иэһин толорон, армияҕа баран сулууспалаан кэлбитэ. Ол холобурун батыһан, бииргэ үөскээбит, уламмыт доҕотторо эмиэ үтүү-сүбүү ытык иэстэрин толорон, сулууспалаан кэлбиттэрэ. Онон үгүс киһиэхэ холобур буолар этэ дьиэтэҕэ, араайа, сыыспатыт буолуо.

Аармыйаттан кэлэт, Дьокуускай куоракка эдьиийбэр көмө буолара, көһөн кииргэр, араас үлэтэн толлубакка үлэлиир. Аармыйаҕа барыан иннинэ суоппар идэтин ылбыт билиитэ кинилэ эмиэ тирэх буолар. Кини эбии үөрэнэн "Д" категориялаах эмиэ ылар, инньэ гынан, туох баар категорията барыта баара, сэрэхтээх, эйэҕэс суоппар этэ. Анал көмүлүөх буолан, куорат иһинэн, Чурапчы-Дьокуускай, Дьокуускай-Бүлүү-Ньурба-Сунтаар хайысхаларынан, онноҕор Владивосток, Благовещенскай хайысхалан дьону таһар этэ. Тэттэ айаннаабыт дьоно кини холкутун, эйэҕэһин, үтүө сыһыаннааҕын бэлиэтииллэр. Кэлин Чурапчытааҕы колледжка газ техниигин идэтигэр кэтэхтэн үөрэнэ киирэр...

Дьокуускай куоракка үтэлэн-хамсыы сылдьан, олоҕун аргыһын Машаны көрсөн ыал буолаллар, тута Аленушкалар диэн кыргыттаах буоластаналлар. Дьиэ кэргэнигэр эмиэ олус кыһамньылаах аҕа этэ. Куруук ханна да сырыттар, дьонугар тардыһар этэ, дьиэтигэр ыксыыра. 2014 сыллаахха муус устар 16 күнүгэр күүтүүлээх уол оҕолоноллор. Бу кэмнэ хаһан да көһүппэтэх ыар сураахтыт кэлэн, эдэр ыал олоҕун айманна... Аһыы утаҕы астаммыт ыччат дьон, саҥа олох олорон эрэр эдэр ыал аҕатын олоҕун, суол сааһалыгар биир түгэнинэ имири эһэн суорума суолллаттылар... Кэргэнэ Мария Васильевна икки кыра оҕолорунаан бэйэтэрэ хааллахтыыллар. Билигин кыыстара 4 саастаах, уолчаан 1 сааһын туолла, ийэлэрэ, кыра оҕотун көрөн олорор.

Оҕобут барахсан наһаа үөрүүһэт, истиҥ, аһыныгас, кэнэ холку майгылааҕа. Бииргэ үөскээбит, үөрэммит, алтыспыт доҕотторугар тэрийээччи, сүбэһит быһыытынан убаастаналлара. Дьону түмсүүлээх, бэйэ-бэйэлэригэр көмөлөсүһэр оҥорорго талаһара. Ыраахантан чиҥийбит кытаанах саҥалааҕа, тулуура киһи олоҕун аргыстара этилэр.

Кэргэммин, аҕабытын, оҕобутун, бырааппытын сүтэрбит ыар кутурҕан күннэрбитигэр күүс-көмө, сүбэ-ама буолбут ыраах-чугас аймахтарбытыгар, ыалларбытыгар, доҕотторбутугар, оҕобут доҕотторугар, Мырылабыт нэһилиэгин олохтоохторугар, кини дьылалата таах хаалбакка, буруйдаахтар көстөллөрүн туһугар көмө буола сылдьар улууспут, республикабыт олохтоохторугар мунура суох махталбытын тиэрдэбит.

Күндү киһибит сырдык мөссүөнэ, оҥорбут олоҕо, оҥорбут үтүөтэ, ырааҕ дууһата биһигини барыбытын сылааһынан сылыйа сылдьыа, бар дьонугар үтүө холобур буолуоҕа, өйбүтүгэр-сүрэхпитигэр мэлдьи баар буолуоҕа... Коликпытын таптыыбыт, суохтуубут, саныыбыт...

Кэргэнэ Маша, оҕолоро Алена, Коля, ийэтэ Анна Петровна, бииргэ төрөөбүттэрэ: эдьиийдэрэ Маша, Ньургуйаана, убайа Илья, саҥаһа Наталия, күтүөтэ Иван.

Кылаабынай редактор – **А.А. ЗАХАРОВ.**
Эппиэттиир сэкиритээр, суруйук отдела – **Е.Г. МАКАРИНСКАЯ.**
Экономика, спорт, тыа хаһаайыстыбатын отдела – **А.М. СЛЕПЦОВ.**
Корреспондент – **С.А. ЖЕНДРИНСКЭЙ.**
Корректор – **В.Н. ПЕТРОВА.**
Таппаччы – **Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.**
Бэчээттээччилэр – **С.А. ПАВЛОВ, Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.**

Тэрийэн таһаараачылар: СР Правительствота, Чурапчы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук автономнай учреждение. Российскай Федерация Роскомнадзор СР управлениетыгар 2012 с. кулун тутар 15 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №14-0238.

Саҥа олох

ААДЫРЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сал., Карл Маркс уул., 26 "а". **Телефоннарбыт:** редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358. **E-mail:** sanaoloh@mail.ru, **сайт:** sanaoloh.ru

Бэчээккэ сакаас: № 40 (11050)
Кээмэйэ: 1 бэч. лиис
Тираж 1800.
Хаһыат сыаната: 10 солк.

Ааптар суруйар санаатын редакция санаата быһаччы сөп түбэһэр буолбатах. Суруллубут матырыйааллар ...

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графига: 16 ч 00 м. **Бэчээккэ бэрилиннэ:** 16 ч 00 м. "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһукка 20.04.2015 с. офсетка бэчээттэннэ.
Аадырыһа: 678670, Чурапчы сал., Карл Маркс уул., 26 "а". **Индекса:** 54607. Хаһыат нэдиэлэҕэ устата оптуорунньукка, чэппиэргэ уонна субуотаҕа тахсар.